

TÜRKİYE'NİN İLK GENEL GREVİ

Aydınlık Gazetesi, 16 Aralık 2017

Yıldırım Koç

Bugün 16 Aralık, Türkiye tarihinin ilk ve belki de en etkili genel grevinin 48. yıldönümü. 15-18 Aralık 1969 günleri gerçekleştirilen ve tarihimize “Büyük Öğretmen Boykotu” adıyla geçen ilk genel grevimizi gerçekleştirenleri saygıyla, sevgiyle ve rahmetle anıyoruz. Ne yazık ki günümüzdeki sendikalar, ekonomik ve demokratik mücadeleyi başarıyla bütünleştiren bu önemli eylemi büyük baskılara rağmen 48 yıl önce gerçekleştirenlerin çok gerisinde.

Kanımcı Türkiye tarihinin en başarılı sendikası, 1965 yılında kurulan ve 1971 yılındaki Anayasa değişikliği sonrasında kapanan Türkiye Öğretmenler Sendikası’dır. Türkiye işçi sınıfı tarihinin en başarılı sendikacıları sayılacaksa da, TÖS genel başkanı Fakir Baykurt ilk sıralarda yer alır.

GENEL GREVİN OLUŞUMU

1960’lı yıllarda öğretmenlerin büyük bölümü Kemalist Devrim’in fedaileriydi. Bir fabrikadaki işçilerin mücadele etmesi ve direnişe geçmesi nispeten kolaydır. Kentten uzakta, dağın başındaki bir köyde TÖS üyesi bir öğretmenin köydeki toprak ağasına ve gericilere karşı tek başına mücadele edebilmesi ise bir özveri abidesidir. Öğretmenler bu dönemde ayrıca ciddi ekonomik sorunlar da yaşıyorlardı.

TÖS, bu devrimci özellikleri nedeniyle gericilerin hedefi olmuştu.

Sivas’ta 2 Temmuz 1993 günü gericilerin Madımak saldırısı yaşandı. Eğer askerler müdahale edip öğretmenleri kurtarmasaydı, Madımak katliamının çok daha büyük boyutlu 8 Temmuz 1969 günü Kayseri’de Alemdar Sineması’nda yaşanacak, TÖS’ün 2. Olağan Genel Kurulu’na katılan 800 dolayında öğretmen ve genel kurula katılan konuk katledilecekti.

Kemalist Devrim’in fedaisi öğretmenlere yönelik saldırılar ve “öğretmen kıyımı”, 8 Temmuz 1969 katliam girişimi ve düşük aylıklar, TÖS’ün ve çok daha az üyeyi temsil eden İLKSEN’in 15-18 Aralık 1969 günleri genel greve gitmesine yol açtı. Bu genel greve, o tarihte çalışan 170 bin dolayında öğretmenin 109 bini katıldı.

TÖS ve İLKSEN’in ortak boykot bildirisi “TÖS ve İLKSEN Boykot Merkez Komitesi Adına İLKSEN Adına Mahittin Çayır ve TÖS Adına Fakir Baykurt” imzalıydı. Bildiride şöyle deniyordu: “Pazartesi sabahından Perşembe akşamına kadar öğretmenler okullara gitmeyeceklerdir. 15 ile 18 Aralık günleri arasında okullarda hiçbir eğitim, öğretim ve yönetim hizmeti yapılmayacaktır.”

Hükümet boykotu engellemek için büyük bir çaba içine girdi. Boykot öncesinde TRT aracılığıyla öğretmenler tehdit edildi. Boykota ilişkin haberlerin radyoda yayınlanması engellendi. Milli Eğitim Bakanı, eylemi kırmak için, derse girmeyen öğretmenin yerine son sınıf öğrencilerinin ve emekli öğretmenlerin derse sokulmasını istedi.

TARİHİMİZİN EN BAŞARILI EYLEMİ

Dört günlük Büyük Öğretmen Boykotu’na 109 bin öğretmen katıldı. Bunların 88 bini bu eyleme dört gün süreyle katılırken, 12.100’ü ilk gün katılmayıp, daha sonraki üç gün eylemdeydi. 9.500 öğretmen ise birinci gün boykota katılmasına karşın, diğer günler eylemde yoktu. Boykota hiç katılmayan öğretmen sayısı ise 47 bindi. Eyleme katıldıkları için 50.300 öğretmen hakkında kovuşturmayla gidildi. Bunların 19.250’si takipsizlikle sonuçlandı. 2.118 öğretmen açığa alındı. 65 öğretmen bakanlık emrine alındı. 45.520 öğretmene maaş kesimi cezası, 3.900 öğretmene kıdem indirimi cezası verildi. 590 öğretmen bir başka ile sürgün edildi. 6.600 öğretmen ise il içinde bir başka yere atandı. 400 müdür görevden alındı. 1200 öğretmene derece indirme cezası verildi. 11 kişi ihraç edildi. TÖS, boykot nedeniyle açığa alınan veya görevden el çektirilen öğretmenlerin ücretlerini ödedi.

TÖS’ün sendikacılığı örnek olsun.